

Spanje,

de Camino en de caminito

Het Spaanse woord 'camino' betekent 'weg', het woord 'caminito' is het verkleinwoord daarvan. Maar heb je het over '*de Camino*', dan heb je het over een van de pelgrimswegen die allemaal naar Santiago de Compostella in het noordwesten van Spanje gaan. Waarom naar Santiago? Omdat de apostel Jacobus, een van de discipelen van Jezus, daar begraven is. Er is een gouden beeld van Sint Jacob in de kathedraal dat je mag aanraken en in de crypte zijn de relikwies van de heilige begraven. De enige overeenkomst tussen al die camino's is dat er gelopen moet worden. Of eigenlijk gelopen zou moeten worden, want op de Camino Frances, de meest belopen en verreweg de drukste route van de Pyreneeën naar Santiago, *loopt iedereen zijn eigen camino*.

Eerst de cijfers. Het laatste stuk dat we in een keer achter elkaar lopen, gaat van Pamplona naar Santiago, ik schat een kleine 700 km. We zijn echte 'slowgrims', we starten 13 september 2013 en komen op 22 oktober aan. Ik ben net met (vervroegd) pensioen gegaan. Maar er is veel te zien onderweg en af en toe houden we dan ook een dag rust. Bijzonder is dat Floris, onze jongste zoon, deze camino al gelopen heeft, vanaf St. Jean Pied du Port, het startpunt van de Frances, aan de Franse kant van de Pyreneeën. En hij had ons ook al gewaarschuwd voor de grote drukte op de route. In 'ons jaar' komen er 215.880 pelgrims aan. In 2019 zijn dat er bijna 350.000. Het is tegen die tijd gerechtvaardigd te concluderen dat de camino hele regio's in Spanje in leven houdt. Er was dan ook direct een probleem toen covid in 2020 toesloeg en er nog 'maar' 53.000 pelgrims in 2020 Santiago aankwamen. Maar dat heeft zich hersteld, want in 2023 waren het er bijna een half miljoen.

Al die mensen, heb je daar dan last van? Nou, ik vond het soms wel wat moeizaam. Misschien ook wel, omdat wij op het hoogtepunt van de uitwerking van de film 'The Way' liepen. The Way is een Amerikaanse film uit 2010 over een oogarts die de camino loopt, omdat zijn zoon dat ook deed en op de eerste dag verongelukte in de Pyreneeën. Deze arts loopt de 780 km van de Frances moeiteloos en volkomen onvoorbereid in een dag of 20. Het is best een aardige film hoor, maar het is wel *een film*. Het probleem is dat vooral Amerikanen geloven dat deze film een realistisch beeld schetst. Ze hebben dus hoge verwachtingen (van zichzelf), verkeerde schoenen, veel te veel bagage, geen goede regenkleding enz enz.

Maar ik heb mij ook over andere mede-pelgrims verbaasd. Alle Australische vrouwen die ik sprak, hadden het boek van Shirley McLaine gelezen. Zij loopt zonder enige bagage (nog geen tandenborstel), prikt elke avond haar blaren kapot en naait het vel weer aan elkaar. Twee aartsengelen leiden haar hoogstpersoonlijk over de Pyreneeën. Ik vond het boek toevallig in een herberg liggen en las het in anderhalf uur uit. Het is dolkomisch. Maar je gelooft die onzin toch niet? Nou, de Australische vrouwen dus wel en ze waren zwaar teleurgesteld dat er niet eens een gewone engel te zien was. En zo zijn er nog veel meer voorbeelden. Het is heel jammer. Al die mensen raken gefrustreerd, ze gaan stukken overslaan (terugvlucht al geboekt), ze willen hun bagage niet meer zelf dragen en ze worden stukje bij beetje wat ik dan 'moeizaam' noem.

Het blijkt echter ook een heel goed idee om het laatste deel in de herfst te lopen. De grootste drukte is dan weg. De echte zomerhitte is ook verdwenen en al regende het in het noorden van Spanje acht dagen achter elkaar, dat is dan alleen nog maar iets waar je aan went. De beste herinneringen bewaar ik aan de vroege morgens. Bij zonsopkomst gaan we op weg, achter je komt de zon op (we lopen van oost naar west) en de lucht kleurt in de mooiste tinten, roze, paars, oranje en geel. Je

loopt in de richting van de ondergaande maan. De meeste pelgrims zijn of eerder (de echte die-hards, die het prima vinden een paar uur in het nachtelijk duister te lopen) of later: die zitten 's avonds tot zeer laat op terrassen wijn te drinken. De stilte en de volkomen verlatenheid zijn betoverend en ik word er elke keer weer heel gelukkig van.

Een aparte vermelding verdienen de laatste 100 km, vanaf Sarriena. Je kunt namelijk al een 'compostella' – getuigschrift – krijgen als je alleen die 100 km loopt. En dat maakt in Spanje een bijzonder goede indruk op je cv. Er zijn dus hele volksstammen – voornamelijk jongeren – onderweg op dat laatste stuk. Maar je gaat toch niet zelf met je bagage sjouwen! En waarom zou je eigenlijk lopen, er zijn toch ook bussen? Ze stappen dus opgewekt en zonder enig schuldgevoel in treinen, bussen of taxi's, want dat hele eind lopen: je moet er niet aan denken. Nee, het leven is een feest en daar hoort een goed glas wijn bij. Of een goede fles. Of twee flessen. Het zijn dus ook geen rustige nachten in de herbergen tussen Sarriena en Compostella. Maar ik vond de volstrekte schaamteloosheid ook wel weer wat grappigs hebben. Ach, ze leren het nog wel.

Ik hou echter wel mijn hart vast voor die sterk toenemende aantallen. Als je toch nu al met bijna een half miljoen aankomt in Santiago, hoeveel zullen dat er in 2024 zijn? En over tien jaar? Zou de Camino dan aan zijn eigen succes ten onder gaan? Dat zou erg jammer zijn. Ik gun iedereen het verrukkelijke gevoel dat je je nergens zorgen over hoeft te maken, alles wat je bezit zit immers in één rugzak (mijn rugzak woog 8 kilo in daar zat een halve liter water bij). En al die ontmoetingen met zoveel aardige mensen. Het 'menu peregrino' elke avond. En als er dan toch een probleem is, is er ook altijd wel een oplossing. St.Jacob waakt over zijn pelgrims, zegt men. De arme heilige, hij mag wel een heel legioen aan engelen inhuren als er ooit misschien wel een miljoen mensen de Camino gaan lopen in de toekomst.

Ook de Caminito heeft – zelfs begin november 2022 – nog te maken met een beschikbaarheidsprobleem. Je moet *reserveren*. Maar de Caminito del Rey heeft niets te maken met pelgrims of heiligen. Het is een wandelpad in de buurt van Malaga van 8 km en het is (volgens de reisgids) een tocht 'geschikt voor die-hards en niet voor mensen die last hebben van hoogtevrees'. Ik kwalificeer dus op geen enkele manier. Wij moeten ons melden om 12.30 uur in Hotel Garganta bij de uitgang van het pad, want dan gaan we met een busje naar de noordelijker gelegen ingang. Huh? Dat heeft Geri zo bedacht, want het is een mooie tocht van Malaga naar Hotel Garganta. Per auto. Per net gehuurde auto. Op het vliegveld van Malaga moeten we heel lang wachten op die auto. Dan is er een wirwar aan snelwegen en viaducten rondom Malaga, zodat we drie keer verkeerd rijden.

Het wordt een race tegen de klok.

Er is een weg afgezet. We moeten wachten. Er staat een dragliner rustig zand te scheppen. We moeten wachten. We parkeren beneden langs het riviertje en rennen naar boven. Een smal paadje snijdt een stuk weg af, sprintje!! En we zijn er. Ja, we zijn zelfs een uur te vroeg, want het klokje in de auto stond nog op zomertijd. Hoe dom kun je zijn. Maar de caminito is prachtig en spectaculair. Het pad kleeft aan de verticale rotswanden. En het is ook best stevig van constructie. In 2006 waren er vijf toeristen doodgevallen, omdat het pad naar beneden kwam, maar nu is het met grote stalen pinnen in de rotsen verankerd. Hoera, het is te doen! Niet naar beneden kijken. Je kunt af en toe door de planken een blik naar beneden werpen, maar dat is bijna niet leuk meer, want het blijft wel erg hoog. En soms is het pad ook wel erg smal. Ik begrijp heel goed dat het éénrichtingsverkeer is, want op een paar delen kun je elkaar niet passeren. En we moeten een helm op. Ook al een goed idee, want in een bocht komen er flinke stenen naar beneden zeilen. Er passeren berggeiten.

Helaas zit het venijn in de staart. Er is een bruggetje over de kloof heen. Een hangbruggetje. Het schommelt en heeft *een open rooster waar je overheen moet lopen*. Beneden zie ik een peilloze diepte. Er is geen weg terug. Ik maak de overtocht met dichte ogen tussen Geri en een aardige Spanjaard in, die elk een van mijn handen vasthouden. Het is verschrikkelijk. Ik wil daarna zo snel mogelijk weg van dit hangende pad naar een veilig bankje – en een zeer verdiende stroopwafel uit Gouda.